

The Hon. Chief Secretary
to the Govt.

EKO AKETE.

IWE IROHIN OSOSE.

VOL. I. No. 20. SATURDAY, NOVEMBER 25, 1922. FOURPENCE.

Editor & Proprietor:—

ADEOYE DENIGA,

Office: 24, Williams Street,

P.O. Box 286,

Lagos, Nigeria.

ASAN-SILE NI OWO GBIGBA RE.

Eko.	Ilu mian ni Nigeria.	Ilu Okere.
Odu kan 12/-	13/-	14/-
Odu mefa 6/-	6/6d.	7/-
Odu mefa 3/-	3/6d.	4/-

E fi owo ati *Letter-ransé* si Editor.

GBOHUN-GBOHUN.

OMO ONILE NTE E JEJE. AJEJUNTE E GIRIGIRI.

Nighati Iwe-irohin ti o npe ara re ni Iranse Ewa Dudu ba se di Iwe-irohin eleke ebu, "abu ni bi eni 'la' yin," e ko sai ri i gbangba pe o je ohun ti ko ye ka so yi gi fun Inaki?

GBERE, OMO ADUMILA, OMO OWA NI 'LESA.

A ba ore wa Ogbeni S. A. THOMAS, agbe ninu awon oluko (*Senior Tutor*) ni Iwe-Iwe Grammar School ti awon C.M.S. yo fun "Kisa" ti o se ni ale ojo Thursday ose ti o kaja ni Gbangan Iwe-Iwe na, nipa bi o ti "jagun ni'olu" ninu Ijyan ti-awon se, eyiti a rohin re ni ose ti ohun: eniti o ta a ko je okan ninu awon Oluko Iwe-Iwe na ti a npe ni Ogbeni ERPO. Agbare-gbare Ijyan na ni pe "A to nisisi lati ma da ose Ijoba se labe Gesi ni Nigeria."

K' OLUWA KORE BIISI.

A dupe pe asan lere ti o kolu Omidan FRANCES GREEN, oluko ni Iwe-Iwe *Breadfruit* ni ojo Friday ose ti o kaja nighati o wa lenu isẹ lojọ, ati eyiti o kolu omolominrin kekere kan ni Iwe-Iwe kanna, ninu ose kanna ti di fituye: a dupe lojọ Onise Ijọ na, *Archdeacon* Ogunbiyi ati M'isi ALABIAMO (Mrs. KIFENWA) fun ajo won lori awon omọ wonyi nighati asan na kolu won.

Asst. Editor - Editor
Asst. Editor

ALAFIA K' E WA BI?

Ola ni a o se lwasu ni gbogbo Church ni ilu, nipa ti Ose llera ti a ti soru re ri. A a ireti pe gbogbo enia ni yio lo gbo oru iyebiye ti olukuluku Ojise-Olorun yio so ni Church re nitori eyi.

A DUPE A T' OPE DA.

A dupe gidigidi lowo ore wa alagba kan ti o fi owo ti o to tun kan ran wa lowo laipe yi, sugbon ti ko fe ki a da oruko on.

ALARA GBAYIDA, A F' ORIN
J' ISE OLUWA.

Be si ni a tun sope lowo ore wa miran eniti o se inawo tite edegbeta (500) Iwe ti a ko sinu Iwe-irohin yi ti ojo 28 oju ti o koja nipa "Iokijo mbe l' Ehingbeti: Ogbeni Olöre ati Amo-yi nkan re re yi, ni ki a tun iwe nipa ti "Ijo" na re si iwe kekeke, ki a si ma a fun enia lofe. On pelu ko fe ki a polongo oruko on. Ki EDUMARE bu si apo awon ara wa mejeji yi.

AWON ERAN OGUN.

A gbo pe Oko-ile ti o nti Ibadan bo wa si Ido ni Saturday ti o koja ge "Iebira" kan lese peu nigbati o fe fo fere mo o, lehin igbati oko ti si ni Agege. Iru asa yi wopo larin awon osise oko-ile nibi, o si dabi enipe awon so fun awon enia pe awon ti ri Oko-ile fun, nipa iwa-were won yi: sugbon a ma ni pe nigbakugba ni Ogun ma nko-ngo fun irufe awon alafajudi be: a fi eyi kilu fun awon elomiran ni, ki i se pe a fi agbako na yo eniti o fi ara se se.

MBE L' A BE, OBA TOTO.

O ta si wa leti fenren pe awon ti ilu yan yio mu Iwe-obe nipa ti Eleko lo si odo Gomina ni ose ti o mbo; a gbo pe iye awon eniti o ti fi owo si lwe na to egbegberun enia ona metadilogun (17,000.)

AJI-NI-LESE.

Ninu iwe irohin ti a npe ni "Church Magazine" ti Western Equatorial Africa, ti Oju October, Eniti ti o pe ara re ni X, o ko iwe kan nipa awon "Bible Sliders" ti itun re l' ede tiwa nje "Aji-ni-lesé" tabi eniti o wa ninu Ajo kan ti ko si pa ofin re mo. A gbidanwo lati se itumo die si ede wa, ni awon enia wa ti o nlo gb' arade ti o si tun sifi si le mo bawo ni iru iwa yi ti nri l' oju awon oja ni Church eyiti awon Oyinbo mu wa.

A nko ohun gbogbo fun kiko wa, ati lati re c, nigbati a ba si nka oniruru ore ti a nso ti re, awa papa yio ma mura lati tele ona ati asa ti ba dara —

Niwon ogun odun sehin, ohun pataki ti o ni ihin-rere lowo ni iwa awon Ijoye ati awon Aborini si awon Onigbagbo. Loni, bi a ba bi awon ajinhirere lere pe kiai ko jeki ise Church le daradara, laise unani yio dahun laifati ko pe awon "Aji-ni-lesé" ni.

Ni Gusu Nigeria, nibiti eniti o ko iwe yi mo da adara, awon aji-ni-lesé yi ni o je ewu fun Church. Boya nwon ko po, sugbon olowo, ah awon ti ohun won to le po ninu won, ipa won si ibi pe lori fun awon Onigbagbo.

Awon odomokunrin omowe die, ti nwon dehin ko Church ati ise onigbagbo, nwon npo si i miran ti aise ju awon ti o duro ti ijewe ibura ti nwon se ni Confirmation won, aidoeba larin awon mejeji yi si farahan larin ile nla-nla, opolope Iyawo Motor ati iru nkan bawonni, ati awon olute, ati Katikisti ti o je makunna. Ni ilu gege bi India, nibiti nkan ti eni gbe ye won daradara, a ko le aidoeba yi si pe awon oluko ga pupu ni, eyiti o fi han pe nwon mura ati ko ohun aise sila nitan ihin-rere, sugbon eyi ko ti be o ni Nigeria: esé o ko iwe yi si salayesi pelu ibanuje pe awon olowo nwo awon aji-ni-lesé nikoko pelu ilara, awon o nbowo fun won ju awon Onigbagbo oloto ni awon ko lowo lowo. Nitoto lakiri gbogbo aise ni a ma nkobere fun awon olowo, sugbon ohun ti o mu o l' ewu fun Church ti ihin ni pe awon enia ti o ntu iru oja yi fun je awon oja ihin-rere haun.

Ni iwe daradara ni ti a npe ni "The white man's work in Asia and Africa" (ALSTON, SONGMANS, GREEN & Co.) eyiti o ye ki o wa lowo olukuluku Ajin-rere, ati onise Oba, a so pe Ogbeni Sir HARRY JOHNSTON, so bayi ninu iwe re *The Colonisation of Africa.* — "Gege bi a ti ni isin Mojomo ko enia dada, ko wa ikosile ifekufe ti ara, beu Igbagbo pelu ihagadigadi re nse lo usu u nigbhin, ah igbati ogbon re nipa ogbon inn enikokan tabi ti ogbon yi ba nbo sara ati irandiran ti o si mu won de ekun rere ti oyinbo." Ni ti eniti o nko iwe yi, ore yi "nge lo usu u gbhin" o mu ni re

opolopo nkan nitiri lojijumọ ni on nfade opolopo odomokunrin ti lehin odun die, ti nwon ti gbagbo ti san na nsu won, onwon a si pada lati wa ominira. Kini nmu siku yi wa, ati ona wo la o si fi ko o loju. Niwon ogun odun ohun nigbati awon onigbagbo koi po to yi, a nka aji-ni-lese si eniti o se ese sila nigbati ise ko si ti tobe fun awon ti o mo iwe, a di eniti a laun larin awon enia re, eyi yi pada nisisiyi, kakiri gbagbo Gusu Nigeria. Ojise tabi Olukoni ti o ba saba kuro larin awon enia Church, ki ipe ki owo re to le ni ilopo meju tabi meta, ni agbegbe miran awon wonyi lo si nje olowo, ti nwon le ra Motor Carr, Motor Bicycle, ati oniruru nkan ewun miran, ohun ti o si ma ngbehin re ni pe awon enia Church alailera a ma fi oju ilara wo nwon ni ikoko, awon ti ko si ti saba a ma fi oju pa ojise won re nitiri owo ti o joju ti awon enia be, ma nda si Church tabi fun atiko ile iwe. Niti eniti o ko iwe yi, oro yi npon pupo ju ti odun kewa lo, o si ro pe o to akoko ki awon Church ninu Igbimọ won ki nwon mura bi nwon o ti se ma ewu yi kuro.

Ara ohun ti o mu eyi wa ni eko ti o ngble, ati ilu ti o nsi silẹ fun owo ati ilaju; sugbon ohun ti emi papa tun ni giroro re lopolopo, eyi lo si nje itoju Church ni pataki.

Yio je iranwo ki ohun ti a nso le ye ni dara-dara bi a ba mu apere kan wa. Opolopo si ni eyiti eniti o nko iwe yi ti ba pade.

Omode kan ti ori-re ya bi omo odun metala tabi merinla nlo si ile-iwe, o si nse omo-odo fun onise Olofin kan. O nlo si Church dede, iwa re dara, o f oju si iwe re, laipe o sams; nigbati o di omo odun mejidilogun, o di oluko ewe, o si sise lo fun iwon odun meta, larin eyiti a gbowo le e. Lori. O bere si ro bi on o ti se aise si, o pinnu pe on ko le ko iwe bi Oluko tabi Katikisti, nitiri awon enia re, boya onwon ko fe ran a lowo tabi ko si aye re fun won lati ba wa owo "ana" fun iyawo re. owo ti o nto ogbon tifi de ogoji ponwun. O gba ise ti Oba ti owo re to ponwun meju tabi meta loju, kiakia owo si di Poun mejo, tabi mewa, (bi o si ti je onigbagbo) o lo gbe iyawo arede, o si je eje pe on ko ni nje aya kan lo. Loju ara re o ti ko go ja, o si ro pe ko si nkan ti on o tun damo ni Church, ah ko wa ni Igbimọ Iekokan, nigbati o ba si di bayi, u bece si ari; P oju re ko tun si alostwain kan-kan fun u mo ni Church, o si bere si wo aye eyiti o so pe, on ti ko sile. Ohun itasehin ti o ma ko se ni, a loju oye olara, eyiti o nta ma a to igba ponwun tabi lo be e lo, eyi a si so di enia pataki ni sileto re, a fi nio diedie, ninu eniti oye pa eri okan re mole, tabi ki o be elomitan ni o se e, sugbon o mo pe on nba ofin Church je. Ohun ti o ma tun se lehin eyi ni yio lo ko obirinjo, loju eyi a ra Motor, a si fi panu bo ile re. Loto ko tun je Member Church mo, wwa Church re ko si se dede mo,

sugbon awon aya ati omo re, oose ni awon o ma lo, a si fe lati ma dawo si Church ikokan. Kaka ki o ri juya ee re, f oju t' aye, ore pupo ni o je, oro re yio di ilara fun opolopo alailera onigbagbo. Gegebi emi ko ti jinle ninu re, okan re tale peju ara re, ko si fi emi rounpiwada han, kaka be nse ni yio ma kanu awon ti ko ni igboya to lati tele iwa re.

FANOKUN.

OPEN LETTERS No. 6.

To E. M. BLAND, ESQ.,

General Manager,

General Manager's Office,

Ebute Meta, Nigerian Railway.

Chief Rail-man,

Sometime ago, complaints reached me of the alleged extortion said to be prevalent in Kano Train on the part of some of your African employes to passengers: that is to say, where some illiterate passengers were unfortunate enough to fail in getting their luggage duly weighed at the Station ere the train starts, exorbitant fees are said to be demanded of those in this plight for the articles, and these fees, I am informed, are grudgingly and reluctantly tendered for which no Receipts are given.

It is further reported that where this practice cannot be successfully carried out, an average passenger is usually always subject to a torrent of abuse, to say nothing of the unprovoked assault with which such passenger is accorded at the hands of the police-constables detailed for train service.

I do not know whether or not this allegation is true; but human nature being what it is, the likelihood of an occurrence such as this, cannot err much on the side of Truth.

In any case, it behoves you, in the public interest, to institute measures—train secret service if you like,—by which any Railway servants caught in the perpetration of this despicable practice can be brought to book.

You will perhaps agree with the saying "No Smoke without fire."

EKO AKETE.

EKO AKETE

EKO, SATURDAY NOVEMBER, 25, 1922.

**AWỌN AMUNI-BUNI NINU
ISIN KRISTI.**

Nigbati awon enia kan se ipade ti *Committee* kekere nipa ti imura Oso Iera ni Ile-iwe kan ti o wa labẹ Ijo kan ni ose yi, minu eyiti agbọ pe opolopo awon ara wa ti o je imale lo, sugbon ti nwon ko tete mo pe Ile-iwe na ni ipade wa, ti nwon si duro si gbangba ita ibe, tobe ti die ninu won tun doriko ile, a gbo pe enikan daba pe gege bi Ile-iwe na ko ti gba aye to fun ogory enia i o wa, ki a gbe awon ijoko (*Benches*) ti o wa ni Ile-iwe na si ita fun ijoko gbogbo awon ti o wa: logan, a sope enikan ti o je okan ninu awon *member* ti *Committee* yi, ti o si je oni pataki ni *Church* na ti Ile-iwe yi wa labẹ re, ko ja fe pe nwon ko gboḍo gbe awon *bench* na jade afe bi ki nwon se lo gba ase lodo oloye kan ni *Church* na: a wipe eyi bi eniken ti o wa si ipade na ninu, tobe ti Ogbeni Bokinni kan ti o je okan ninu egbe *committee* na, ti o si je onigbagbo gege bi okunrin yi, je oje pe on yio ba awon *Committee* na wa *bench* die ni jo miran ti awon ba fe tun se ipade.

Irufe iwa ti a gbo pe eni kinni yi ba, ti o fi ko patapata pe ki nwon mase lowokan *benches* na lai je pe nwon se bi on ti wi, je obun ti ko wo rara, howu! kini 'un na? "otakotokoto ana-igbin?" Lona kini, eni yi je okan ninu awon *Committee* na gege bi a ti se ni isaju, o si tun je eni pataki ni *Church* ti a nwi yi, bawo ni iba ti ye eto, pe ki o lo "ife Kristi ti o nro wa," nipa yiyoda awon ijoko na? irufe iwa yi ni nma jeki awon elomiran ma bu ete lu Isin awa oni-ṣokoto-gboro, ti o si ma a omu won so pe pupo ninu wa je Onigbagbo-ete.

Lona keji, irufe ase onikumọ ti a ni ki awon enia na lo gba saju, ni ale na gan ti a se ipade yi, ko fi eni ife si omo-

enkeji-eni han rara, eyi ko ye olukubaku eniti o npe ara re ni *Christian*, tabi onigbagbo: ju gbogbo re lo, ipo eni bayi ni lati yoda awon ijoko na, ki o si so fun ipade pe on papa yio se "kokari" afe ti awon alase Ile-iwe na gege bi o ti je pe lse-rere gbogbo lu ni nwon jumọ lo se nibe. Alai se eyi je obun ti o dun ni pupo, be awa onigbagbo na ni a niogun lpe isin-ife ni Isin Kristi nko ni; sibesibe, a tun nri awon kan ti nwon nse fefe pe awon je olufokansin nipa lilo si *Church* dede, nipa jije onje-ale Olawa dede, nipa lilo si *Class* dede, sugbon ti nwon ko mo pe nwon rehin bi ogunna ninu Isin na nipa fih iwa ami-ife si omoni-keji-eni han ninu iwa won. A ko ni daruko eniken, sugbon "atanpako li o njuwe okankan.

Gbo bi KRISTI ti wi:—

"Ki i ise gbogbo eniti o npe mi l'Olawa ni yio wo Alijanna."

(A juba Pastor Isola fun lilo oro orin yi)

CLIMAX.

World's wonder hair beautifier for men only.

Will straighten the most stubborn, coarse, or kinky hair in five minutes, make hair lustre and silky, without the least bit grease, absolutely harmless.

Sophia's cream brown Pomade known as a national hair remedy which feeds, nourishes and beautifies the hair, will eradicate dandruff, grow your hair long, lustrous, soft and fluffy for women and men; Also assorted kinds of pomade and toilet soap in stock.

DIPLO TUNDE, & Co.,
P. O. Box 335,
37, Ajiṣomo Street,
Lagos, Nigeria.

Oran Ilu Nigeria No. 2.

Aṣaro ti Ogbèni HERBERT MACAULAY OLOYE C.E., se loci orò yì DR. JOHN RANDLE OLOYE M.B., C.M., sò ni ilu Oyinbo ti a fẹ̀ sí Iwe-irohin ti a npe ni West Africa ti oju keji oṣu September, 1922.

(11) Ninu iwe banta-banta kan ti Sir HUGH CLIFFORD ka ni ipade kele ti Igbimọ Nigeria ti a se l' Eko ni ijo kokandilogbon oṣu December 1920, Sir HUGH CLIFFORD, pelu igbekẹle si ohun ti Dr. RANDLE ati awon "bi Igbin-fa, kaxun a tele" re, wò orò wonyi pe —

"O ku orò kan ti mo fẹ̀ sọ nipa ti Igbimọ ti yio ma ye iṣe ati iwa Ijoba wo finifini egbe bi a ti ro pe yio ri bi a ba tun Igbimọ yi se tan. Opolopo ni oro ti nwon ti nso nipa yiyan enia fun 'ra eni si Igbimọ Ijoba Nigeria eyiti o dabi enipe nwon nla 'nu sa ategun njade ni, awon ti o si nso o ni awon kan ti o mo iwe ti nwon ko 'ra won jo ti nwon ni awon nje " egbe ibile ti gbogbo enia dudu."

"Nigbati a si ti ri awon ologbon ninu awon enia dudu l' Eko to sọ pe awon ko lowo ninu re, ko tun ye ki nina soro si iwa fari ati omugo ti awon egbe na hu."

(111) Ni akoko kanna. Sir HUGH CLIFFORD ninu iwe re ti o ko si Akowe ti o nloju awon Ilu Amọna Gẹsi sọ orò wonyi pe "awon to l' oju abe sọ, n' iko l' Eko ro pe ko ni dara fun ilu ti a ba ni ki nwon ma yan enia fun 'ra won si Igbimọ, ati pe ki a tun yan awon ti yio ma f' aṣe si inawo ki Ijoba to le na a."

(IV) Akowe agba ni ilu oyinbo si l' esi sowo si awon Congress ti o wa ni London ni ijo kerindilogbon oṣu January 1921, pe —

3. Akowe oṣola ti ri iro gbo lati oṣo awon Gominia ti Nigeria ati ilu Aganyin, eyiti o fihan pe egbe Congress ki ise aṣoju awon enia dudu eyiti wò nsoro nipa re. Awon ti o si yi pataki ti o le soro fun awon oṣo ibile sọ pe fuja lisan ni egbe yi nse, ati pe ire ti nwon ni awon nwa fun ilu ko dara.

4. Pelu gbogbo ohun ti a sọ yi, Akowe Agba ka iwe na ni finifini, lẹhin ti o ka a tan o gba Oba la moran pe akoko koru ti to ti a le fi iro ohun ti awon ilu wonyi nwa fun won, eyini ni pe ki nwon ma yan eniti nwon ba fẹ̀ lati se oju won ni ikomọ aṣofin ti Ijoba.

(v) Ni ijo kokandilogbon oṣu March 1922, o fẹ̀ mai to oṣu merinla tan lẹhin ti Akowe agba ti fesi a gbo da gba nu yi fun awon iko Congress, Sir HUGH CLIFFORD eniti o ti sọ pe iwa omugo ni awon iko yi hu nipa bibere ni 1920 fun ati yan aṣoju won ni Igbimọ fun 'ra won, o sọ orò labari wonyi nigbati o fẹ̀ si Igbimọ aṣofin ilu l' Eko —

"Mo fi ilu yi silẹ lati lo gba isinmi lẹhin ti mo ti iṣe fun ogun oṣu ni ijo kerin oṣu April to koja, oko ti mo ba lo si ile si mu iwe kan ti mo ko ni ijo kokandilogbon oṣu March 1921 ninu eyiti mo ko awon ohun pataki kan ti mo ro sowo si Ogbèni CHURCHILL, Akowe agba, nipati bi aṣoju si nipa aṣofin ninu Igbimọ Ijoba Nigeria; nigbati mo wa ni England, mo ri anfani ba ba awon pataki ninu awon oluranlowo Ogbèni CHURCHILL soro ati Ogbèni WOOD nipa ti ohun ti mo ro na; ijo kẹwa oṣu February ti o koja ni mo to ri iwe esi ti a ko ni ijo kerindilogbon oṣu January gba pe Akowe agba j' oṣu si lakaye ti mo mu wa." Bi a ba wo ohun gbogbo ti a ti nso bo lati ehin wa, aṣoju ti pe agan ti o se se wa nbe lodo Dr. RANDLE ni wakati kokanfa oju pe:—"Lati odun modun ni a ti nbebe" o dabi igbati abere bo lowo adete ti o dete.

Sir HUGH CLIFFORD ni December 1920, eniti nigbati aye ye e tan to ni Congress dabi tanatanna, o wa tun p' aro ati oṣofin innu re, o ko ti awon ti o sọ pe awon l' oju abe sọ niko dara, o wa tikalare re mu ero na lo siwaju Akowe agba pe eyiti on ti sọ pe ko dara ri ni lo dara; Akowe a gba si ti gba, o ko ki a fi siwaju Oba ki o fi aṣe si. Ni ijo kokandilogbon oṣu March ti o koja, Sir HUGH CLIFFORD sọ hayi pelu pe —

"Ninu eto titun yi, Igbimọ eyiti a nse lisan yi ko ni si mo ati Igbimọ Nigeria. Igbimọ aṣofin eyiti a nse l' Eko ko ni lara rara, tobe ti o fi je pe "eyi nla 'ka" ni imoran ti o le mu wa papa nipa oron owo, eṣe re ko si ranle; mo ni se Igbimọ aṣofin yio kuro, Igbimọ Ijoba ni yio si dipo re.

Igbimọ Nigeria gege bi o ti ri, ko l' aṣe kankan rara, nse la si ndigba se ipade re, ryan na papa mi kuro l' agba, mo si tanna pe ko si enikan l' Eko ati agbara oke re ti yio daro re.

O wa kan ti awon aṣoju Ilu. Ilu Eko ko ira kan ni ilu Nigeria, o ma ju Igbimọ aṣofin nu o si ye ki a tu u ninu, bi o tilẹ ti je pe emi papa ko gbogbo pe Igbimọ na nse ore kankan fun ilu, ko si le dun enikeni tobe bi a mu kuro.

A nipinu pe ki ilu Eko ti a ngbowo omi lowo re ma yan enia mefa fun 'ra won si Igbimọ, awon to si nyan 'wo omi lo ma yan won. A si tun ngbomoran pe ki Calabar ma yan enikan bi ti Eko. O tun wa ninu ero wa pe ki egbe oniṣowo ti Eko, Calabar ati Kano yan enikokan lara won lati se oju nwon ninu Igbimọ. Be gege na li a o le ki egbe ti awon ti o nwa isura ina ile pe ki nwon mu enikan wa Governor fun 'ra re ni yio yan enia meji lati se oju Bank ati awon oloko elefi. O wa ku enia meji ti a nfe ki o le pe mejidlogbon ti a ti fi aṣe si pe ki nwon je awon ti ki iṣe oniṣe

Oña. *Governor* yio yan awon mejjo yin lati s' oju awon ile enia dudu ti awon ko ti ri oye to lati yan eniti awon fe fun 'ra won."

(VI) Labẹ akole "irohin ni igbara-igboro" ti iwe irohin *Nigerian Pioneer* ti ijo kẹfa oṣu *October*, eyiti ipe iwe irohin Dr. RANDLE ati awon wonpari re, o fihan gbangba pe eyiti alaga won so nija ti pe awon fe Igbinu ti awon yio ma yan enia si fun 'ra won, o fi so ti 'ra re ni, o ni :-

"Dr. RANDLE eniti o lo lati oṣu diẹ ṣẹhin lati lo l' oju kan ilu re Soro, ti o si tun da kan lo si England, o pada de Eko ninu oko Abinai ti o de ni *Wednesday* ti o koja. Ara *Doctor* na le, o gbo na, ṣobo to lo ṣe ni ilu oyinbo fun oniwe irohin *West Africa* to ni a nfe Igbinu ti a o ma yan enia fun 'ra wa. apo re lo ma so yin si. A ko mo iwe ni Nigeria nihin gege bi Soro, Gold Coast, ati Gambia. Awon ara ilu Soro mo iwe, awon si mo obun ti awon nse, awon ti Gold Coast mo iwe ju awon ara ilu Nigeria, awon si feras ilu won pupo, a ko fun won ni trufe aniani yi; bawo ni ao ṣe mu iru re wa si Eko, awon ti ko aronu wo, ti awon kan ntele alasodun ṣa, eniti o si ma ma ko won si elomiran ti ko tele imoran tire. E je ki a se-pelepele, ki a kọlati rin ki a to sore, a ko fe ki a so Nigeria di Inba keji, akoko koi to fun wa lati ni Igbinu ti a o ma yan enia si fun 'ra wa."

Orọ ti mo nso nihin ki ipe ti Ijoba ti ko ko gba fun awon egbe *Congress* pe ki a ma yan enia si Igbinu fun 'ra wa, ti o tun wa da nkan kaana silẹ nigbẹhin.

Dr. RANDLE ni mo nba so ni pataki, eniti "gege bi kolokolo ti inu iwe itan *Esop* nigbati o ju iru re na tan, o nfe ki gbogbo awon egbe re to ku ge tawon."

Gege bi omo oinakuna, o da mi loju pe egbe *Congress* yio dariji ti tokantokan, sugbon nigbati Sir HUGH CLIFFORD ba gbe Igbinu yi jade ti ilu Eko yio si ni lati yan enia tire, o daju pe gbogbo malu ti o wa ni ilu ko ni to fun *Congress* lati fi se ase ayọ nigbati Dr. RANDLE ati awon egbe re ba nmu enia wa pe ki ilu yan won lati s' oju ilu nina Igbinu, awon ti o je pe awon nfi inu won ṣa wo pe obun jiriribi ko ni Sir HUGH CLIFFORD egbe bo bayi.

ORỌ TI IMALE.

A tun ri nihin pe Dr. RANDLE ati awon otokulu yinlehin re asotoju bo si awon Imale, bẹni Kristi ni awon asin, gbogbo won lo si nje oruko mo Kristi ati awon mejji ṣa.

Lati fe iṣe ara re loran, Dr. RANDLE tun pe orọ iyan awon Imale ni oruko titun, o pe ni ruckerodo ti awon Imale.

Lehin igbati o di ijo mejilelogoji ti Ofa Lt COLONEL F. JENKINS akowe ilu ti da iṣan nina Igbinu loran nina ibere re ti o se ni ijo kopandilogojan oṣu *July* ti o koja pe :-

"Nje, enyin agbagba, idahun ti mo le fi si ibere ogboni yi ni pe itan ariyanjayan ti isin ni o mpa. nko si ri lanke eyiti o gbe wa nipa obun ti o se ni loju yi, nitiri ako ti ka irohin ti olopa, nipa nkan ti o se ni *Friday* ti o koja, sugbon mo le so pe Ijoba ko l' ekan da si orọ isin.

Ijota ko je da si orọ esin ṣesin afi bi awon ba nlu 'ra won, tabi ti a ri pe ija fe be sile, nigbana Ijoba a l' ese bo.

Mo le so pe bi o ti je pe Ogboni ti o mu ipinnu yi wa ni ki Ijoba wa ona ati da ruckerodo yi duro ki alafia le wa ninu ilu, sugbon ko la ona wo ni ki Ijoba gba lati da a duro. Orọ na ta koko, Ijoba si ti wa lenu re ti pe.

Bi eniti o ma ipinnu wa ba le fun ni ni ona ti o ro pe Ijoba le fi wa a duro, ki o mu u wa pe, sugbon ipinnu ti o mu wa pe ki Ijoba lo da si oran esin agbeleḍo, ngo le l' ohun si i."

Mo ni oṣe meta lehin ti ijoba so idi ija awon Imale, Dr. RANDLE so tun aṣoju iwe irohin *West Africa*, ni London pe.

L' ero temi, orọ ti awon fi nbo 'po bo 'yo yi pe orọ isin ni, iro ni, ma dahun, orọ ilu ni. Ipinu ti ijo kopandilogojan oṣu *July*, to koja eyiti olopa akowe ilu fi esi si ti mo so soke yi, Dr. Oṣasa lo mu u lo si agbimo, pataki lo si je ninu awon Otokolu omo lehin Dr. Randle, orọ ti o so nija na lati gbe ipinnu na lese gbogbogboro lo gun. Ipinu na lo bayi pe :-

"Ki a le ri 'mu mi ni 'Ja ati nitiri iru omo ti ruckerodo awon Imale yi nbi lojojumo ni, igboro ile yi ati ti yio si ma bi ni ilu oke, Igbinu yi ke si Ijoba lati wa ona ti yio ti fi oke le rudurudu yi, ki alafia le wa ni ilu." Lati ijo ti mo ti nrin, nko ti ba iru orọ ti ko l' ori ti ko n'di bayi paḍe ri.

Orọ oni fari ele ati oni fuja, fuleru ti o ju iru eyi lo ko si, wipe ija imale nbinu ti ko dara ni lu yi, ati ibi ti o si le ṣe ni ilu oke, kiinu ṣe ti ko kuku so pe titi de odo awon Tatanbulu ni geri won lohun.

Igbinu ti o so iru orọ yi mo dada, nitiri otito yi mbe lowo re, pe Gomina kekere Lt. Colonel Moorhouse pelu ase Gomina agba Sir. Hugh Clifford, ti pari "Gbomni si omi o to" ti o wa larin awon Janma Eko ati Lemọmu won. O si mo dada pe oyinbo awon olopa agba na a lowo debi gongo pelu, eniti o ja gbogbo jatijati ara ija isin na kuro eyiti awon egbe yimiyimi Nigeria ti nlo bi ohun ti "agbalagba fi nj' eko, abe ewe lo wa."

(Koi ti pari.)

Letters to the Editor.

c/o Mr. P. O. Ogunbiyi
51, Apojingbon Street,
Lagos, 17th Nov. 1922.

To the Editor of "EKO AKETE."

Laudable Sir,

I came down here from Abeokuta some weeks ago and have not been able to return owing to ill-health. I put up with my cousin in whose possession I found a good number of your Weekly Newspaper. This gave me the privilege of going through them and I must confess that I met in it some Yoruba terms which I had never seen before. Though the paper is almost absolutely in Yoruba, yet there are a few columns occupied by a well of English undefiled. From this I have been able to add some new words and phrases to my Vocabulary.

It goes without saying that the Sogared Lectures by Prof. F. A. Morais, M.A., Ph. D., and the able speech delivered by Mr. E. A. Oluyele Bright at the second lecture on University Education which took place at Wesleyan Triabu School-room on the 8th September, would be highly appreciated by all.

I wish "EKO AKETE" long life and unsullied reputation. Now Mr. Editor, I see that "EKO AKETE" is not for private circulation as noticeable on the first page. May I therefore be permitted to ask following questions.

- (1) What are the conditions under which a man outside Lagos can send his articles to your paper?
- (2) Is it allowable that children outside Lagos may compete with those of Lagos in Yoruba compositions for which prizes are awarded?
- (3) Will it not be interesting to your readers if they are made to know how things are going in a place like Abeokuta through this medium?

I shall be very thankful if you can reply to this letter at your earliest convenience.
Meanwhile I beg to stop here.

Yours very sincerely,

J. MICHAEL M. OSIMOSU

[Our correspondent is welcomed to our columns at any time, with any useful articles.—
Ed. E.A.]

Eko, 14/11/22.

Si Oniwe Irohin "EKO AKETE."

Jowo se gafara fun mi nipa fifun mi ni aye die ninu iwe-irohin re oniyebeye lati so eyiti mo ri to nipa ohun ti o dun ninu irohin ti o se to koja; ohun na dun; bayi pe, "Ibosi to; Ariwo ge" nipa sise

Ere ilewa. Owe kan sa wipe "Enia buruku ba enia re je" loto awon kan ko gai tise ere idaraya *Native Plays* sehin ti a si pe ni wa wo ninu awon gbanran ere bi Ilapeji tabi Ile Iranti Afari-Ogun ti o tile kam fun aritwo ati ibosi glesinrin. Sugbon mo fe ki Oniwe-irohin mo pe ibitan na (Ilapeji) ti awon kan amunni-bunni ti upariwo aito, gbe se ti won ti won bole, na ni a gbe se ere idaraya *Native Play* kan ti a pe ni "Oyugbemi ati Oba ari ogbon-ogbon-pogbon" ni ale ipo *Tuesday 7/11/22* ti a si gbayi gbeyi eyiti o mo iwanti wa lopolopo fun emukani to wa sibi iran na ni ale ipo na. Awon ti nwon sere yi si fi ara bale se e daradara tobe ti olukuluku to wa si ibe na fi nitelurun, enia si po nibe. Opolopo enia ninu awon ti nwon ko le wa ke a ba mo aiko wa nibe ni ale ijona. Ere na si fere ti awon ti Oniwe-irohin rohin won yo bi "Abeke Eke" "Penlope" "awon iwala iwawa" ati awon imiran be fun didun re. Awon sanmari odomokunrin wa ati awon omidan odomobirin wa ti nwon sere ti a fi Ogbeni wa I. A. COLE se Alaga na, si se e dara tobe ti titi o fi wa mo bi ati nso yi, awon ero iworan ale ipo *Tuesday 7/11/22* na ati awon to gbele gbo nipa re koi ye rohin ere na kiri fun didun re; a won si npono fun ati le ri wo lekani si ni Ile Afari-Ogun Lipe yi. Nitotina mo ro pe bi awon omiran bi yio iun se ere idaraya Ile wa bale fi ara ba le se e dara bi iru eyi, si yio si aye mo fun ni lati ma se aroye pe awon nba ere je; dipo be ilosuwaju yio wa ninu Ere Ile wa, isiri yio si wa fun awon enia pupo lati ma lo wo won nigbati a ba le se iru ere be, nitotipe alunse lo ni aye.

Emi ni tire nitoto

ALAFORU.

[Gege bi o ti jepe oluko iwe yi je oluka ninu awon Elere to wa yi, ko le se ko ma pon o ni apoun. T'ara eni F'anku lea.—Ed. E. A.]

—:a:—

Preachers for To-morrow.

AWON ONIWASU OLA.

HEALTH SUNDAY.—OSE ILERA.

ROMAN CATHOLIC

Masses will be sung by Priests appointed.

Awon Paddi ti a yan yi o se isan ni gbogbo akoko wonyi.

(MORNING)

Masses Isin Aro.

6.30—7.30 8.30—8.30

7.30—8.30 9.30—10.30.

(EVENING.)

Masses (Benediction) Isin Ibukun.

4.45—5.30 6.45—7.30.

ANGLICAN

Time.	Prescher.
9 a.m.—Christ Church	Rev. E. J. Evans
6.30 p.m.	do
9 a.m. & 6.30 p.m.—St. Paul's (Breadfruit)	
	Ven Archdeacon T. A. J. Ogunbiyi
9 a.m.—St. John's (Aroloya)	Rev. H. V. E. Johnson
6.30 p.m.	Rev. H. Dallimore
9 a.m. & 4 p.m.—St. Peter's (Alapako)	Rev. J. A. Cole
9 a.m. & 6.30 p.m.—Holy Trinity (Ebute Ero)	
	Rev. S. J. Gansallo.
9 a.m.—St. David's (Jordan)	Rev. J. A. Leigh

WESLEYAN

10.30 a.m.—Tinubu	Rev. H. W. Stacey
7 p.m.	Rev. E. K. Ajai-Ajagbe
10.30 a.m.—Ereko	do do
7 p.m.	Bro. C. W. F. Shaw
10.30 a.m.—Olowogbowo	Rev. D. A. Beckley
7 p.m.	Rev. S. A. Pearce
10.30 a.m.—Obun Eko	Bro. N. A. Thompson
7 p.m.	Rev. E. E. Williams

AFRICAN (COMMUNION)

9 a.m.—Jehovah Shalom	Rev. Suptd. G. A. Oke
7 p.m.	Rev. J. F. Ogunko
9 a.m. & 4 p.m.—Erelu	Bro. J. H. Lawson and Bro. A. M. Williams
9 a.m.—Bethel	Rev. J. Sotayo Williams
6.30 p.m.	Rev. E. A. Akiola
10.30 a.m.—African Methodist	Bro. A. I. Iroko
4.30 p.m.	Bro. E. A. Williams
9 a.m.—Araromi Church	Rev. A. A. Puddicombe
4 p.m.	Bro J. Dekoya

EBENEZER

9 a.m.	Rev. E. C. Alabi
6.30 p.m.	Bro. J. Adewuyi

ST. STEPHEN'S (EPETEDO)

9 a.m.	Very Rev. J. G. Campbell
4 p.m.	do.

BROTHERHOOD.

7.30 a.m.—Ilupesi	Bro. Arinola Ibaru
7 p.m.	Pastor. A. Adedeji Iyola

AHMADIA.

5.30 p.m.—Open Air Service	Prof. A. R. Nanyar
	(Luther Street.)

COLONIAL CHURCH (ODAN)

A nyan Awon Alufa si Ile Isin yi Iyosose.

CHANGE OF NAME.

From SAMUEL AIYELESO FAULKNER
To AIYELESO OLARINDE

Expert Repairer of Cycles of different makes,
Sewing machines, Musical Instruments,
etc., etc., etc.

Come for a trial.

Workshop; 21, Williams Street, Lagos.

ARNOLD SCHLESINGER.

OYINBO JAMANI ONISOWO ARA
HAMBURG

Si Ile-Owo re si No. 7, Ita Labinjo, I' Eko.

Ogbeni Oyinbo Jamani yi ti se "kokari" ni fi awon oganlogbo Irepe-Ago tita re han enia, ni Ile-Owo re ni No. 7, Ita Labinjo, ko jinna si Ita Williams, I' Eko: o si tun ni Ile-Owo ni Ita Akwaesok, ni Ilu Calabar.

A pe gboibo enia ti o ba fe ba wa ra oja lati wa wo oniruru Oja wa, ati awon Irepe-Irepe Ago Forisiriji, tabi Iwe-Aworan Oja wa. A ti agowo lati igba "na-mi nna'le" eyin ni Fojo pipe lati odun 1842: ina owo wa si ti njo geregere ni Apa-ibi ti o je Ilu Enia Dudu lati iwon ogun odun sehin titi di oni. A si ni "wabi-wosi" awon onibara ti Oja wa ti dun mo. Awa nikan l' o nta awon MASINI IRANSO ti a npe ni "ADLER" ati eyiti a npe ni MUNDLOS (eyi ti a npe ni VICTORIA ti). A si ni MASINI ti awon Aranhata, ti Arango ati fun lilo ni 'le. A nta keke pupupu (*Motor Bicycle*) ti a npe WANDERER pelu ero-ere sisa re, ati eyiti a npe ni "GOLD COASTER" a si ni *Bicycle* lasu ti a npe ni "COASTER." A ni awon Egboji t' o je bi Idan ti a npe ni BULA MATADI ati MOLOKE MONE. A si ni awon Aworan: oniruru aworan bi ti Oluwa nigbati o wa ni Moşalasi ni Ilu Oyinbo. A si ni Duru olow ati ti gese ti o mo niba fun gbigbe kiri, a si ni Ero-Olorin (*Gramophone*). A si ni Cement, Panu Kikole, Jigi ti Ferese ati pupu akan miran.

A le gba Ekuro, Coroa, tabi Epo dipo Owo-Oja ti eniken ba ranse lodo wa.

E wawo, Oja wa po to gbaje.

The public are hereby informed that I have removed from 97, Broad Street to a large premises, Store adjoining 109, Broad Street; where the sale of the "Ajenifuja" Sewing machines best German make will be carried on, also Lady's Hats and Shoes of Elegant and up to date designs and styles. West Africa, News of the world, African Messenger and Eko-Akete, can also be had from the store.

VIDAL R. COLE,

Ajenifuja Store,
109, Broad Street, Lagos.

ASHTON KINDER & Co.

A Ẹ̀ṣe ni Agba *Centent* ti o dabi Okuta-inu Oni fun tita ni ile Owo wa.

Ni Opopo-nla No. Lọ bere nibẹ.

JAMES A. DIST,

Aṣọju (Agent)

O Ẹ̀ṢE 'WỌ NI!' (FAIR WARNING)

Ogbeni A. W. Onikolu Onigbanjo to gba Aṣe odo Ijoba Nigeria, nta oriṣiriṣi oja ni Gbanjo, nile Gbanjo re ni 2, Isalegangan Street, I' Eko.

O si nta ile ati ile pelu.

Awon oja oja-tita ni iwonyi. Monday, ati Thursday, lagogo meta osan. Saturday, lagogo mesan aro, losose. O nteṣe san owo oja fun enia. Mu oja re lo si be.

N. V. HANDELMATTSCHAPPIJ V. H.

J. F. SICK ati Awon Egbẹ.

No. 7, Ita Iwode lailai, I' efi *Glover Memorial Hall* (*Customs Street*,) EKO.

Awon Oyinbo oniṣowo yi nranṣe MASINI-ARANṢO ti a npe ni VESTA Nos. 1-4 I' olowo ati I' eṣe ni owo to roja, a le fi iye-owo won han enikenti to ba lo si Ile-Owo yi.

Nwon mura tan lati ṣe adahun pataki pelu enikenti to ba ṣe ranṣe. Mejila tabi ju be lo ninu MASINI na.

Awon Oyinbo yi nse oriṣiriṣi lleke alarabara, Nwon si nranṣe (*Centent*) ati pana kilosile to mpon, ati eja Abomafọ ati oriṣiriṣi oja.

Ilegun Ile awon Oyinbo yi si nigbakugba ti enia ba ṣe lati lo ba won soro ASIRI nipa Owo. IROBIN KO TO AFOJUBA.

Ile Ita Egbogi ti Macaulay.

(*Macaulay's Household Dispensary*.)

A nta oriṣiriṣi ogun Ilerit ni Ile-oja yi, to wa ni popo-nla (*Broad Street*) I' Eko ni owo po po.

Awon Ogun bi Oku, Painkiller, Ogun Inaron, Ogun Lakoregbe, Ogun Kuruna, Ogun Aran to dara Ogun Eda, Ogun Arẹmpo.

Ogbeni S. A. Q. Macaulay eniti oni Ile-Egbogi yi ṣe eniti o gba Aṣe ogun pipo (*Certificated Dispenser*.) Ipwo Ijoba Nigeria.

Ẹ̀ LO DAN A WO, Ogun re je bi idan.

ILE OWO-OJA RIRANṢE TI AWON EGBE OYINBO C. F. HUTHCHINSON NI ILU OYINBO.

Ogbeni S. B. VINTURA, Asoju awon Egbẹ Oyinbo yi mura tan lati ranṣe awon Oja bi *Herbadashery* eyini ni Seda, Onini, Owo-Seda alarabara, Ohun-elo awon Aranso, ati oniruru Oja bawonni lati odo awon Oyinbo re ni Ilu Oyinbo ni owo po o.

Ogbeni na si ni awon Akete (*Felt*) Bata Funfun ati awon nkan miran daradara pelu ni tita ti owo won ko ta enia laiya.

Ẹ̀ lo dan a wo ni Ile-Owo re ni Ita Tinba, I' o kojusi Koto, I' Eko.

OGBENI DURO: THOMAS. ONIṢOWO PATAKI.

Ti 55, Ita Faji, I' Eko, ni oriṣiriṣi Oja to de fun u' lati Ilu Germany fun tita: awon nkan Awo abomafọ, Cement, Akara, ati opolopo oja miran.

Ẹ̀ lo de ibe, Igbo-Akan 'mopa ni ohun to ni.

Bi e ba ṣe, e kowe si i, *Number* Apoti-Iwe re ni Ile ipin iwe (*General Post Office*) ni 374. *Number* fih-oro manamana ba a soro (*Telephone*) ni 243.

OGBENI J. C. VAUGHAN.

Ti Ile-Oja Sheffield ni Ita Kakawa ati Ile-Oja "Excelsior" ni Ita Agarawa, ni oniruru awon ohun kikole fun tita ni owo opoko-oyokola.

O ti nsowo Irin Iṣe loriṣiriṣi lati adota odun sehin tiu di oni.

ATARI AJANAKU ni OGBENI na je ninu awon oniṣowo Irin Iṣe ni ilu Nigeria.

OJKO tita wa ni owo po o.

ILE EGBOGI IṢE OLODUMARE.

A si ile Egbogi kan ti a npe ni Iṣe Oloдумare si oja Obun Eko ni ile keṣa si Iga Oloye Aronire. Nibe ni a le ri oriṣiriṣi iwosan fun oniruru aman.

Ibaje fun Oriṣiṣo, Inururu, Eda, Inarun, Aran Kinnisa, Iko, Ipo, Orere, Oṣe Egbogi, Egbogi Oju, ati awon Oniruru ti a ko le to sibin tan.

Rin de be ki o wo o. Irohin ko to afojuba.

Iwo ko tile gbo oruko re ndan?

Iṣe Oloдумare !!!

JOSHUA O. ADE: CRAIG,
Alabojuba.

ALASE LEATHER FACTORY.

"ILE ALAWO"

Sole-Leather tanned in a most modern style and Upper-Leather prepared in all colours, namely:—Black, White, Red, Yellow and Green, are obtainable at very cheap prices

Awo Bata ni opoku oyoku. Kowe sowe yala ni ede Yoruba tabi ti Gesi pelu owo si-

E. B. BEYIOKU-ALASE

108, Moloney Bridge St.

P. O. Box 368, Lagos, Nigeria.

Telegram:—Alawobata, Eko.

F. BLACKBURN & Co

Je awon Oyinbo onisowo ti nwon ni opolopo nkan atata ti enu nje lorisirisi fun tita. Nwon si ni awon Aso JOJO ni oniruru to tote ni ni je.

E lo ke si won ni He-owo won.

Ni 45, Marina, L'ko.

Awon AWO an IFE jojo ti a so ni "Macaulay ni Oluwa ni Oba." sepe de fun tita lodo Ajibabi ni 89 Ita Apogbon I' Eko, Irufe awo ati He yi ko wope. E lo ba orire nyin pade nibe. Kosi bo ti ni ni.

AWON EGBE OYINBO ONISOWO TI A NPE NI

E. H. STEIN ARA HAMBURG.

NEUERWALL 178, GERMANY.

Je Awon onisowo ti He enia dudu, iwon ni nranse oja fun enikan to ba je' ibanse oja ti He Gesi tabi ti awon Ilu oyinbo miran ti o wa laglegbe England ati Germany.

Nwon si nba enia ti Oja bi Epo tabi Ekuru ti a ba fi ranse si won si Ilu awon oyinbo (Europe) ni owo ti o jo enia loja.

Ko si ewu kankan ni fi fi oja-koja ranse si wope lati Eko tabi Ilu miran ni Nigeria.

Ki enikan to ba je ba awon oyinbo yi sowe lo ni tabi ki o kowe si Asoju won nubi Ogbeni, Karimu Kotun ni Ila Oba Dosuomu No. 3, tabi ni ibi-ipe re (Office) ni Opopo-nla (Broad Street,) ati ni ibi-ifi Oja pamo si (Fortio-novo Market Store) I' Eko.

Enikan le kowe ni ede Gesi, niti German tabi niti French.

Oruko adugbo awon Oyinbo onisowo yi ni ede Wire ni STEINAFRIK, Hamburg.

GIDIGBO! GIDIGBO!! HEYA!!!

Awon RECORDS to nkyin lode YORUBA pyto wotu ni ile owo. MANN POOLE & COMPANY LTD. 8, TINUBU SQUARE, LAGOS.

Ki la ti ng oku l'aran?

Ki la ti ni' ori nile Iku?

Tutu Gbi Gbigbe?

Opokuyoku si ni, wa sa eyi to wu o ni — 8, TINUBU SQUARE, LAGOS.